

Dopisi.

Štajersko.

Iz Žalca nam pišejo: V naši bližini stoji gradič Plevna, ki je lastnina ministrskega svetnika Becka, velikega prijatelja dr. Šusteršiča in podpiratelja „Gospodarske zveze“ v Ljubljani. Lansko leto so na poziv Becka privandrali v bližnji Bukovec menihi unitarci, strastni nemški nacionalci. Ti beraški menihi opravljajo zdaj tam božjo službo in imajo — čujte! — nemške propovedi. Kakor se sliši, si postavljajo cerkev in tudi nemško šolo za — ponemčevanje ljudstva. Gotoveljskemu župniku stvar ni po volji, ali kaj naj opravi proti škofu in svojim nemškutarskim sotovarišem? Poprej je tako dolgo ruval, da se je v Gotovljah ustanovila trirazredna ljudska šola, namesto da bi podpiral Žalčane v prizadevanju ustanovitve osemrazredne šole, ki bi bila kot višjerazredna šola mnogo večje vrednosti za Žalec in Gotovlje. Tega najbrž ne razumete! V plačilo za svoja delovanja dobite še nemško šolo. Glejte, tako skrbi Šusteršičev prijatelj za germanizacijo slovenskega naroda! O, vi ljubi klerikalci, kakšni narodnjaki ste?

Društveni vestnik.

Kranjsko.

P. n. društvnikom „Jubilejske samopomoči“! Tekom prosinca sem razposlal vsem društvnikom poštne položnice, da vplačajo letnino za l. 1903. Prosim, da se točno vsi člani odzovejo, da bo v računih pravi red in da izostane nadležno opominjanje.

Zaradi smrtnega slučaja učitelja g. Jožefa Dolinarja v Krašnji prosimo gg. člane, da prilože še 2 K k letnini, in to tisti, kateri še niso letnine za 1903. l. vplačali; drugim, ki so že letnino plačali, pošljem položnice.

Fran Ks. Trošt, t. č. predsednik.

„Slovenske Šolske Maticе“ odbor je imel dne 27. grudna 1902 sejo. — Navzoči: predsednik H. Schreiner; odborniki: dr. J. Bezjak, V. Bežek, J. Dimnik, Fr. Finžgar, Fr. Gabršek, Fr. Hubad, Andr. Senekovič, Al. Strmšek; ekspert: dr. J. Tominšek. — G. predsednik pozdravlja polnoštevilno zbrane odbornike. Overi se zapisnik zadnje seje. Tajnik Gabršek poroča o kurentnih stvarih, o novih poverjenikih in o društvnikih. Dosedaj je pristopilo k društvu blizu 1200 članov. Nekateri okrajji so letos polnoštevilno zastopani. — Blagajnik g. Senekovič poroča o denarnem stanju. Dohodkov je 8310 K 35 h, stroškov pa 3302 K 10 h. Razpoložljivega denarja pa 4113 K 25 h. — Tisk društvenih knjig za l. 1902 se je nekoliko zakesnil. Knjige izidejo meseca februarja, in sicer: Pedagoški Letopis (12 tiskanih pol), Učne slike (8—9 pol), Realna knjižnica (7 pol). Imenik se bo tiskal zdržema, krstna imena pa tako, kakor jih pišejo člani sami. Drugo leto morajo biti knjige vsaj do glavnega zbora o Božiču razposlane. Zato se bo za učne slike razposlal načrt takoj po Novem letu. Rokopise bo pošiljali do konca maja g. predsedniku. Za l. 1903 se do ločijo sledeče knjige: 1) Pedagoški Letopis 1903, 2) Učne slike (nadaljevanje), 3) Realna knjižnica (nadaljevanje) in, če mogoče, še 4. knjiga, najbrže Schreinerjeva „Duševna analiza“ z dodatkom o formalnih stopnjah. — Društvo se bo obrnilo na pristojno mesto s ponudbo, da je pripravljeno sodelovati pri končni ureditvi slovenskega pravopisa. — Matica izda „Spominski list“ za učence, ki istopijo iz šole. — Razgovarjalo se je, kako bi bilo pospeševati knjižnico za mladino, zlasti glede prirodopisne, zemljepisne in zgodovinske snovi, katero bi bilo zbirati iz slovenskih pisateljev ali jo prelagati iz tujih jezikov. Definitivno se bo o tem sklepalo v prihodnji

seji. — Schreinerjeva „Vadnica“ je izšla v Tempskega založništvu; g. predsednik obžaluje, da je zaradi že prej sklenjene pogodbe ni mogel izdati potom „Šolske Maticе.“ — Matica založi „Nazorni nauk“ v 1. in 2. šolskem letu, ki ga izda ljubljansko učiteljstvo. — Letošnje knjige se pošljejo naučnemu ministrstvu v pregled s prošnjo za podporo. — Društvo se je letos obrnilo do raznih slovenskih hranilnic in posojilnic s prošnjo za podporo. Ker uspeh ni bil velik, se bo zanaprej osebno vplivalo nanje. — Založnik Hölzel se bo opozoril, da Orožnov „Zemljepisni atlas“ ni porabljen za štajerske šole, zato naj mu doda še zemljevid Spod. Štajerskega. — Pri tej priliki omenja g. predsednik, da so okrajni zemljevidi, kakršne izdajajo nekateri okrajji, nezmisel, ker zemljepisne tvarine ni omejevali po političnih okrajih, ampak po prirodnih enotah. — Slednjič se naznanja, da je še vedno mogoče pristopiti k društvu za l. 1902 z letnino 4 K. Tudi iz l. 1901. so še dobili knjige za navadno letnino 4 K.

(To poročilo prinašamo zato tako pozno, ker smo ga prejeli šele 19. pr. mes. Opomba uredn.)

Štajersko.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo zboruje dne 5. svečna t. l. ob 10. uri v Slov. Bistrici ob nastopnem vzporodu: 1.) Zapisnik o zadnjem zborovanju. 2.) Dopisi in poročila. 3.) Predavanje. Govori g. nadučitelj Polanec o „Ovirah šolskega napredka“. 4.) Poročilo o društvenem delovanju minulega leta. 5.) Poročilo blagajnikovo. 6.) Volitev novega odbora. 7.) Slučajnosti.

Prav obilne udeležbe se nadeja odbor.

Ormoško učiteljsko društvo ima v četrtek, dne 5. svečna, v ormoški slovenski šoli svoje glavno zborovanje po naslednjem vzporodu: 1.) Zapisnik. 2.) Dopisi. 3.) Tajnikovo in blagajnikovo poročilo. 4.) Napoved smotra pri pouku po formalnih stopnjah v zmislu Zillerjeve teorije; poroča g. Fr. Megla. 5.) Volitev novega odbora. 7.) Slučajnosti in nasveti. Začetek ob 10. uri dopoldne.

K obilni udeležbi vabi najvljudneje odbor.

Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj je imelo svoj občni zbor dne 6. prosinca t. l. ob prav obilni udeležbi. Po presrednem predsednikovem pozdravu, ki je veljal zlasti mnogoštevilnim gostom iz vsega Spodnjega Štajerja (bilo je vseh nad 40!), preidejo zborovalci na dnevni red.

Petje odpade zaradi jako obširnega dnevnega reda. Zapisnik zadnjega zborovanja se sprejme brez ugovora. Pri društvenih zadevah se preberejo nekateri dopisi bratskih društev in tovarišev, med katerimi naj omenim onega tovariša Požegerja glede nove „Zveze“. O ustanovnem shodu „Zveze slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic“ sta poročala „Tovariš“ in „Domovina“.

Iz tajnikovega letnega poročila posnamemo to-le: Društvo je imelo 7 jako dobro obiskanih zborovanj. Tekom leta je pristopilo društvu 15 članov, izstopil pa zaradi preselitve v drug okraj eden društvenik, tako da ima društvo 1 častnega, 61 pravih in 3 podporne člane — skupaj 65.

Blagajnikovo poročilo kaže 50 K 17 h ostanka. Pri volitvi odbora je bil izvoljen večinoma stari odbor, le namesto odstopivšega g. Vrečerja je bil izvoljen pevovodjam tov. Culek; ostali odborniki so: Predsednik: g. Armin Gradišnik; namestnik: g. Franjo Krajnc; tajnik: g. Ivan Kvac; blagajnik: g. Lovro Šah; arhivar: g. Franjo Voglar ter gđ. Kovačičeva in g. Levstik.

Prihodnje zborovanje na Svečnico!

Ivan Kvac.

Iz Gornjega grada nam pišejo: Učiteljsko društvo našega okraja je zborovalo 4. prosinca t. l. v St. Janžu. Udeležba je bila povoljna, zlasti se je to pot zbralo precej tovarišic. Na novo pristopijo društvu na jesen v naš okraj došli tovariši: Armič, Knaflič in Pušenjak.

Po prečitaniu zapisnika poroča Praprotnik o sadjarski razstavi, ki je bila meseca vinotoka v Mozirju, in razpravlja, katere vrste jabolk bi bile za našega okraja ležjo najprimernejše. Učiteljstvo naj bi gojilo in priporočalo v prvi vrsti:

kanada-rajneto, bobovec, baumanko, mošancelj in šampanjko, v drugi vrsti: prine Rudolfovo jabolko, zlato parmeno, belo-rožnik, kaselsko rajneto in ananas.

Blagajnikovo poročilo kaže dohodkov 68 K 62 h, stroškov 55 K 42 h; torej prebitka 13 K 20 h.

Volitev novega odbora: Ivan Burdian iz Šmartna, predsednik; Franc Praprotnik iz Mozirja, namestnik; Volc Kristina iz Šmartna, tajnica; Wudler Peter iz Ljubnega blagajnik; odbornika: Franc Kocbek iz Gornjega grada in Josip Terčak od Sv. Frančiška.

V zadevi „Zveze spodnještajerskih društev“ ostane naše društvo na stališču, da imamo itak „Zavezo avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“, pri tej ostanemo in ne krušimo je. Počakati hočemo in če sešasoma uvidimo potrebo „Spodnještajerske Zveze“, potem pristopimo, za sedaj še ne. K zborovanju v Celje nismo poslali zastopnika našega društva, pač pa smo naprosili tovariša Knašiča, ki je bil tisti dan v Celju, naj nam svoječasno poroča o shodu.

Prihodnje zborovanje bo pri Sv. Frančišku.

Sevniško-brežiško učiteljsko društvo je imelo svoj prvi občni zbor dne 4. prosinca t. l. na Vidmu. Udeležba je bila vkljub slabi poti dovoljna. Društvo je pridobilo zopet tri nove člane, pristopili so mu namreč gg. Černelč Franc, nadučitelj v Artičah, Hinterholzer Engelbert, nadučitelj v Brežicah in Schiffrer Emil, učitelj v Sromljah. Iz društva sta izstopili gđc. Schubert Angela iz Rajhenburga in Arko Helena iz Sevnice.

Po prečitaniu in odobrenju zapisnika o zadnjem zborovanju so se rešile nekatere društvene zadeve. Društvo si omisli spominsko knjigo, v katero se spiše zgodovina tridesetletnega društvenega delovanja, zborovalni zapisniki, letna poročila, nekrologi, sploh veseli in žalostni dogodki, tikajoči se društvenega življenja. „Iz šolske prakse“ bo zanaprej nekako stalna točka društvenih zborovanj, pri kateri se imajo vršiti kratki razgovori o splošno šolskih in didaktičko-pedagoških vprašanjih. S tem bo ustrezno zlasti mlajšim društvnikom.

Pozivu predsedništva v zadevi pristopa k štaj. „Lehrerbundu“ so se društveniki častno odzvali ter se dotične izjave prečitajo. Cesar Franc Jožefovi ustanovi se dovoli iz društvene blagajne 5 K. Predsednik opozarja dalje na društvo „Selbsthilfe“ ter toplo priporoča društvnikom, naj ga z obilnim pristopom podpirajo, zlasti oni tovariši, ki so v jeseni prebili drugi izpit.

Nato je sledilo predsednikovo poročilo o društvenem delovanju minulega leta. Iz obširnega in vestno sestavljenega poročila posnamemo sledeče: Društvo je štelu koncem leta 40 rednih, 3 podporne in 2 častna člana, skupaj torej 45 članov. Razen ene enorazrednice so sedaj v društvu zastopane vse šole teh okrajev, nad polovico šol celo polnoštevilno. Zborovalo je društvo petkrat, štirikrat na Vidmu in enkrat v Brežicah. V teh zborovanjih je bilo poleg navadnih točk skupaj osem predavanj na vzporedju. Zborovanja so bila v obče povoljno obiskovana, žal, da imamo nekaj društvnikov tudi takih, ki se niso udeležili nobenega zborovanja. Društveno življenje je bilo tudi to leto jako živahno, in smemo z uspehi zadovoljni biti. Zanimanje za društvo raste čimdalje bolj med učiteljstvom, in število onih stanovskih tovarišev, ki so doslej ob strani stali, se krči od zborovanja do zborovanja. In tako je prav, le v združenju je moč! Z vznesenimi besedami navdušnje predsednik zborovalce k nadaljnjemu složnemu, vztrajnemu in požrtvovalnemu delovanju v prid društva in konča svoje poročilo z iskreno željo, naj bi društvo, prestopivši ravnokar tridesetletno dobo svojega obstanka, tudi v bodoče se krepko razvijalo in obrodilo obilo sadu. Poročilo se vzame z živahnim odobravanjem na znanje ter se izreče predsedniku zahvala.

Gđc. blagajničarka je potem poročala o društvenem denarnem stanju. Dohodkov je bilo 94 K 50 h, izdatkov pa 54 K 46 h, vrhutega je še nekaj aktivnih terjatev. Izvolili so se trije pregledovalci, ki so račune takoj pregledali in v redu našli.

Ker je sedanjemu odboru poslovna doba potekla, se je vršila volitev novega odbora za prihodnje triletno dobo. Iz-

voljeni so bili večinoma stari odborniki, namreč gg. in gđc.: Janko Knapič, nadučitelj na Vidmu, kot predsednik; Blaž Tominec, nadučitelj v Globokem, podpredsednik; Vincencija Novak, učiteljica v Globokem in Ludovik Potočnik, učitelj v Dobovi, zapisnikarja; Amalija Pink, učiteljica v Rajhenburgu, blagajničarka; Ignacij Supan, šolski voditelj v Dobovi, pevovodja; Mavro Tramšek, nadučitelj v Sromljah, odbornik.

Prihodnje zborovanje se vrši dne 8. sušca na Vidmu.

Goriško.

Občni zbor ajdovske podružnice učiteljskega društva za goriški okraj bo v Sv. Križu dne 5. februarja 1903, ob 11. uri dopoldne. Dnevni red: 1. Pravne razmere učiteljstva z ozirom na novi zakonski načrt; poroča tovariš Mrmolja Fran. 2. Stanovska organizacija; poroča tovariš Medvešček Peter. 3. Orglarstvo in učiteljstvo; poroča tovariš Možina Anton. 4. Posamezni predlogi. — Opazka: Obed bo pri g. Krpanu. Vlak odhaja iz Gorice ob 8⁵⁵ zjutraj in pride v Sv. Križ-Cesta ob 10²⁰ predpoldne. — K shodu se vabi radi važnosti dnevnega reda poleg društvnikov učiteljstvo sploh. — Odbor ajdovske podružnice učit. društva za goriški okraj.

Književnost in umetnost.

„Popotnik“, naš izborni pedagoški iz znanstven list, je nastopil svoje XXIV. leto. V I. letošnji številki prinaša to bogato in zanimivo vsebino: V. Bežek: O formalnih in didaktičkih stopnjah in pa o razvijajoče-upodabljačem pouku. — Dr. Jos. Tominšek: Nekateri organske napake v govorjenju. — H. D. Nekaj o petju. — Dr. Fran Ilešič: V oceno Slomškovega delovanja. — Dr. Fran Ilešič: Pismo zagrebško. — Ivan Ivanovič: Šolstvo v tujini. — Iv. Šega: Pedagoški utrinki (LXVII.—LXVIII.). — Književno poročilo (Novosti). Razgled. Listek. — Kronika. —

Tavčarjevih povesti V. zvezek. Že v drugi letošnji številki smo omenili, da je izšel V. zvezek zbranih povesti dr. Ivana Tavčarja, ki prinaša dva daljša njegova spisa: povest „Mrtva srca“ in satirično fantazijo „4000“. — Kakor sploh Tavčarjevi spisi se odlikuje tudi teh dvoje njegovih del po živi realistik, s katero so slikane delujoče osebe, po krepkih barvah, ki označujejo pozorišče pestrin dogodkom, po poetički govoric, s katero nam razkriva pisatelj čuvstva, mišljenje in hotenje posameznikov, ter po bogati domišljiji, ki se previja zmagujoče in prikupljivo po vsi knjigi. Dognana stvar je, da moramo prištevati Tavčarja najboljšim slovenskim pripovednikom, dasi je morebiti njegova romantika, navdahnjena z realizmom, svoje dni krepkeje učinkovala nego danes, ko so nam duhovi tako neusmiljeno priklenjeni na realna tla. Tudi teh dvoje povesti nam podkreplja prepričanje, da imamo v Tavčarju markantnega reprezentanta slovenske novelistike, na drugi strani pa nam zbujajo obžalovanje, da so Tavčarju političkih bojov viharji izsušili vir pisateljske fantazije, kakor sam trdi v I. zvezku svojih spisov. — Preverjeni smo, da bodo tako „Mrtva srca“, ki sodijo med najboljše Tavčarjeve povesti, kakor ostra samosvoja pušica „4000“ našla mnogo hvaležnega čitateljstva. Končno sodbo o Tavčarju literatu bo moči izreči šele takrat, ko momo imeli vsa njegova leposlovna dela zbrana v rokah.

Ročni kažipot po Goriškem, Trstu in Ljubljani in koledar za navadno leto 1903. Sestavljen Andrej Gabršček. IX. letnik. V Gorici. Tiskala in založila v „Gor. Tisk.“ A. Gabršček 1903. Cena K 1.60. S pošto 10 vin. več. — Kdor se zanima za natančne podatke glede uradov, šolstva, društev, raznih zavodov, trgovin, obrtnij, tvornic, prometnih sredstev itd. itd. po Goriškem, Trstu in Ljubljani, temu imenovani „Ročni kažipot“ najtopleje priporočamo. To je edina knjiga svoje vrste v Slovincih.